

DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**CONCEPTUL DE DATE CU CARACTER PERSONAL
ȘI CATEGORIILE DE DATE PERSONALE PROTEJATE
ÎN CADRUL CONSILIULUI EUROPEI**

SÂRCU Diana*
RUSU Valentina**

**THE CONCEPT OF PERSONAL DATA
AND THE CATEGORIES OF PERSONAL DATA PROTECTED
WITHIN THE COUNCIL OF EUROPE**

Whereas law is a complex and dynamic system, responsive to the historic, social, economic and other changes, legal doctrine has the role to reflect these changes continuously and to point out new concepts and legal institutions. However, there are some areas or sensitive issues that generate ambiguity, in that it exceeds the legal doctrine evolution speed. One such issue is the personal data. The concept of personal data is relatively new for the legal theory, but a challenging one. The notion rather tends to be assumed than closely analyzed and the ambiguities related to this concept continue to make differences between the implementation of national protection regimes. Nowadays, when we can feel technological capabilities, which allow people to change, through social networking sites, so easy information about their preferences and behaviour, to make them public and accessible worldwide, when “cloud computing” presents a real danger of losing control of potentially sensitive information, when processing personal data operators and such data carriers proliferate, when human beings are continuously scanned, filmed, becomes urgent the need to define the area of private life and data concerning individuals. International acts, as well as the national regulations are designed in a general manner in order to cover all personal data and to offer an efficient protection of privacy.

The international legal instruments prepared by the Council of Europe in the field of data protection, is the Article 8 of the European Convention on Human Rights, Data Protection Convention (commonly known as Convention 108), the Amendments to this Convention and its Additional Protocol, as well as the fifteen recommendations adopted by the Committee of Ministers, have a broad scope of application, justified by the need to ensure the effective protection of private live and personal data. These instruments protect all the personal data as a whole, without defining certain categories of such data. Particular personal data, like name, ethnic origin, health state, sexual identity, images, videos, information transferred through electronic mail, political views, finger prints etc. were emphasized in the European Court of Human Rights (ECHR) case-law. It is worth to be noted the dynamic character of the ECHR case-law that does not hesitate to highlight new categories of personal data. However, ECHR case-law is also unpredictable, and it would be difficult to draw up a list of certain data that are to be considered personal in any context.

Recent developments towards modernization of Convention 108 and reformation of EU data protection regime take into consideration the technological challenges and pay a special attention to sensitive data, but do not focus on the concept of personal data and its varieties. The approach seems to remain the same: a general definition and no classifications, with the aim to cover any possible personal data. Therefore, a new approach is strongly recommended, namely to confer clarity to the concept of personal data, to delimitate, to the possible extent, certain categories of such data and, where necessary, relevant criteria for the identification of personal data falling inside

***SÂRCU Diana** - Doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova); **SARCU Diana** - Ph.D. in Law, Associate Professor, The Moldova State University (Kishinev, Republic of Moldova); **СЫРКУ Диана** - Кандидат юридических наук, доцент, Молдавский государственный университет (Кишинев, Республика Молдова).

****RUSU Valentina** - Masterand, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău, Republica Moldova); **RUSU Valentina** - Graduate student, Faculty of Law, The Moldova State University (Kishinev, Republic of Moldova); **РУСУ Валентина** – Магистрант, Юридический факультет, Молдавский государственный университет (Кишинев, Республика Молдова).

and outside the scope of protection. Moreover, enhancing the common understanding of the key concept of personal data is crucial for a better implementation of data protection regimes.

КОНЦЕПЦИЯ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ И КАТЕГОРИЙ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ, ЗАЩИЩЕННЫХ В РАМКАХ СОВЕТА ЕВРОПЫ

Благодаря тому, что право является сложной и динамичной системой, отвечающей историческим, социальным и экономическим, а также другим видам деятельности, правовая доктрина призвана постоянно отражать эти изменения и указывать на появление новых концепций и юридических учреждений. Однако существует ряд областей или деликатных вопросов, которые создают неопределенность в том, что превышает привычный ритм эволюции правовой доктрины. Один из таких вопросов - вопрос о данных персонального характера. Концепция данных персонального характера, является относительно новой в правовой доктрине, но, как правило, стремится к тому, чтобы быть осмысленной, нежели анализированной, однако неопределенности, связанные с данной концепцией продолжают существенно отличаться в рамках защиты персональных данных. Учитывая сложившуюся ситуацию, когда в эпоху технологических открытий, люди получают дополнительную возможность легким способом обмениваться, с помощью сайтов социальных сетей, информацией о своих предпочтениях и поведении, делая их доступными общественности и всему миру, следует заключить, что "cloud computing" представляет реальную опасность потерять контроль над потенциально секретной информацией. В ситуации, когда в социальных сетях возрастает количество операторов, обрабатывающих персональные данные и носителей этих данных, когда человека постоянно сканируют, фотографируют, снимают на видео, вопрос о необходимости выделить точную область личной жизни человека и данных о ней становится все более острым.

Международно-правовые документы, разработанные Советом Европы в области защиты данных, среди которых статья 8 Европейской конвенции о правах человека, конвенция о защите физических лиц в отношении автоматизированной обработки данных личного характера (известная как Конвенция № 108), поправки к настоящей конвенции и дополнительный протокол к ней, а также пятнадцать рекомендаций, принятых Комитетом министров, имеют широкую сферу применения, подтверждающие необходимость обеспечения эффективной защиты частной жизни и персональных данных. Данные инструменты защищают все персональные данные в полном объеме, без определения особых категорий данных. Некоторые персональные данные, такие как имя, национальность, состояние здоровья, пол, фотографии, видео, информация, переданная по электронной почте, политические взгляды, отпечатки пальцев и т.д. нашли свое отражение в юриспруденции Европейского суда по правам человека (ЕСПЧ). Стоит отметить динамичный характер юриспруденции ЕСПЧ, который не боится выделить новые категории персональных данных. Тем не менее, юриспруденция ЕСПЧ непредсказуема и было бы трудно разграничить перечень персональных данных которые должны рассматриваться одинаково в любом контексте.

Недавние инициативы по модернизации 108-ой Конвенции, а также реформирование режима Европейского союза по защите персональных данных, учитывая технологические провокации, уделяют особое внимание конфиденциальным данным, но не направлены на рассмотрение концепции персональных данных и их разновидностей. Подход остается прежним: общее определение, без классификации, с целью покрытия любого рода данных, которые могут оказаться персональными. Следовательно, было бы целесообразно разработать новый подход, а именно, внести ясность в концепцию персональных данных, разграничить насколько это возможно, такие категории данных и, при необходимости, соответствующие критерии для идентификации данных, предусмотренных для защиты персональных и случайных данных. Более того, соиздание общего понимания ключевой концепции персональных данных необходимо для более эффективной реализации правовых режимов, которые защищают персональные данные.

În virtutea faptului că dreptul este un sistem complex și dinamic, receptiv la evoluțiile istorice, sociale, economice și de orice altă natură, doctrina juridică are rolul de a reflecta continuu aceste schimbări și de a semnaliza apariția unor noi concepte și instituții juridice. Totuși, există unele domenii sau subiecte sensibile care generează ambiguități, prin faptul că depășesc ritmul de evoluție al doctrinei juridice. Un asemenea subiect îl constituie datele cu caracter personal. În contextul intensificării preocupărilor doctrinare privind datele personale, interpretarea „datelor cu caracter personal” este totuși foarte rar abordată. Sensul conceptului tinde să fie mai mult asumat, decât analizat riguros.

În diferite accepțiuni persistă distincții între conceptele de “date” și “informații”, între “persoană fizică” și “persoană juridică” sau “persoană în viață”, între date despre lucruri și date privind persoanele, între asemenea noțiuni precum “procesare”, “sistem de evidență”, “anonimizare”, “pseudonimizare”, care generează neclarități și diferențe semnificative în operarea regimurilor de protecție a datelor personale. Având în vedere conjunctura actuală, când sesizăm capacitățile enorme ale tehnologiei, care permite persoanelor să schimbe, prin intermediul site-urilor de socializare, atât de facil informații despre comportamentul sau preferințele lor și să le facă accesibile și publice la nivel mondial, la o scară fără precedent, când “cloud computing-ul”¹ prezintă un real pericol de a pierde controlul asupra informațiilor potențial sensibile, care privesc persoanele ce efectuează activități online, când se proliferază operatorii ce prelucrează datele personale ale persoanelor (rețele comerciale online, bănci, companii de asigurări, operatori de telecomunicații, agenții guvernamentale etc.) și purtătorii de asemenea date (îndeosebi smart-cardurile), când ființa umană este în permanență scanată, filmată, amenințându-i intimitatea, devine tot mai stringentă necesitatea de a delimita cu exactitate sfera vieții private a individului și datele ce îl privesc. În unanimitate, este recunoscut faptul că datele cu caracter personal constituie acele informații care pot fi conexe direct sau indirect cu o persoană fizică identificată sau identificabilă: numele, prenumele, codul numeric personal, adresa, numărul de telefon, imaginea etc.

Prezintă dificultăți, însă, inventarierea datelor prin intermediul cărora, în mod cert, poate fi identificată o anumită persoană, direct sau indirect, cât și identificarea datelor personale ce necesită a fi protejate, or există o multitudine de date inerente personalității fiecăruia, ce decurg din sferele în care acționează și interacționează cu semenii, din activitățile private sau profesionale desfășurate. Dificultatea este și mai pronunțată atunci când legislațiile protectoare ale statelor sunt neuniforme sau sunt afectate de serioase lacune sau atunci când mecanismele instituției răspunderii sunt inoperabile din cauza imposibilității geo-localizării datelor stocate pentru a stabili cu precizie jurisdicția statului.

În această ordine de idei, reglementările internaționale ce au ca finalitate protecția datelor cu caracter personal, au meritul de a uniformiza legislațiile interne, elaborând principii și criterii generale de definire a datelor cu caracter personal, unele cu caracter de recomandare pregătind terenul pentru un „drept coercitiv”, iar altele fixând obligații clare pentru statele semnatare.

Astfel, Convenția Consiliului Europei (în continuare - CoE) privind protecția persoanelor cu privire la procesarea automată a datelor personale din 28 ianuarie 1981² (în continuare - Convenția 108), instrument juridic internațional cu vocație universală³, caracterizează datele cu caracter personal ca fiind orice informație referitoare la o persoană fizică, identificată sau identificabilă.

În același mod sunt definite datele personale și în Recomandarea Consiliului OCDE din 23 septembrie 1980 (Ghidul privind protecția vieții private și fluxurile transfrontaliere de date personale)⁴. Rezoluția de la Madrid “Standarde internaționale privind protecția datelor personale și a vieții private”⁵ clasifică drept date personale informațiile referitoare la o persoană fizică identificată sau la o persoană care poate fi identificată prin mijloace care pot fi utilizate în mod rezonabil.

O definiție mai amplă ne oferă Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter

¹ Procesare bazată pe Internet în care programele informatice, resursele comune și informațiile se află pe servere la distanță (“in the cloud”). Acest fenomen are loc în special atunci când persoanele își stochează datele utilizând programe găzduite de echipamentele informatice ale altcuiva.

² Convenția privind protecția persoanelor cu privire la procesarea automată a datelor personale, CETS No.: 108, Strasbourg, 28.01.1981. [On-line]: <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=12&CL=ENG>. (vizitat la 29.08.2011).

³ Deși este o convenție adoptată în cadrul Consiliului Europei, este deschisă pentru aderarea statelor non-europene.

⁴ OECD, Recommendation of the Council concerning guidelines governing the protection of privacy and transborder flows of personal data (23 September 1980). Annex to the Recommendation of the Council of 23rd September 1980: guidelines governing the protection of privacy and transborder flows of personal data, p. 1, (a). [On-line]: http://www.oecd.org/document/18/0,3746,en_2649_34255_1815186_1_1_1_1,00&&en-USS_01DBC.html. (vizitat la 29.08.2011).

⁵ International Standards on the Protection of Personal Data and Privacy, The Madrid Resolution, nov. 2009, p. 2, Definitions, (a). [On-line]: http://www.privacyconference2009.org/dpas_space/space_reserved/documentos_adoptados/index-iden-idphp.php. (vizitat la 29.08.2011).

personal și libera circulație a acestor date⁶, inspirată din textul Convenției 108, care prevede: „date cu caracter personal” înseamnă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă [...]. O persoană identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale.” Este de remarcat că anume această definiție este transpusă cu exactitate în Legea Republicii Moldova cu privire la protecția datelor cu caracter personal în redacție nouă, adoptată la 8 iulie 2011, care urmează să intre în vigoare⁷.

Constatăm că și legiuitorul european a urmărit adoptarea unei noțiuni largi a datelor cu caracter personal, dar această noțiune nu este limitată. Dispozițiile Directivei europene au fost concepute pentru a fi aplicate situațiilor în care drepturilor persoanelor s-ar afla în pericol și, prin aceasta, să aibă nevoie de protecție. Înțelegerea comună a conceptului cheie de date cu caracter personal, potrivit Directivei 95/46/CE, asigură o aplicare omogenă a protecției legale a datelor personale în statele membre ale Uniunii Europene⁸.

Sintetizând, definițiile datelor personale, reflectate în actele internaționale, europene și în actele naționale inspirate din acestea, sunt elaborate în sens larg și cât mai general posibil, pentru a acoperi toate informațiile, care pot avea legătură cu o persoană⁹. Totuși, acestea se axează pe câteva criterii-cheie: orice informație, referitoare la un individ, individ identificat sau identificabil, direct sau indirect, evaluate pentru a include unele informații în categoria datelor personale, spre a fi supuse protecției. Pentru ca o *informație* să comporte un caracter personal, se impune cercetarea conținutului și a formei acesteia. În privința conținutului, s-a arătat¹⁰ că atât informația obiectivă, cât și cea subiectivă sunt acoperite de conceptul datelor cu caracter personal. Datele nu trebuie necesarmente să fie corecte pentru a constitui date personale – acestea pot reprezenta o judecată de valoare despre cineva, cum ar fi cele formulate în contextul evaluării angajaților. De asemenea, informația se poate referi nu numai la viața privată a individului, dar și la orice alte activități în care acesta este antrenat (spre exemplu, la serviciu, în raporturile cu autoritățile publice, în calitate de pacient etc.). Cu referire la forma informației, aceasta poate fi oricare – numerică, alfabetică, grafică sau acustică (astfel, înregistrările audio la centre de apel și poșta electronică ar putea conține date personale, datele biometrice sau ADN-ul sunt date personale, chiar mai mult – identificatori unici). Cât privește *asocierea* sau *referința*, de multe ori datele pot să nu se refere la un individ, dar la un obiect (cum ar fi, prețul unei case sau adresa IP a unui computer). În cazurile în care această informație poate fi raportată la un individ, aceasta va fi considerată o informație cu caracter personal. Conexiunea date-persoană poate fi stabilită prin evaluarea a trei nivele: conținut, scop și rezultat¹¹.

Datele pot fi asociate unei persoane prin intermediul conținutului, spre exemplu, orice date “despre” o persoană (nume, vârstă, informații medicale, dosarul angajatului etc.). O informație, de asemenea, poate fi raportată la o persoană datorită scopului pentru care este utilizată. În calitate de exemplu pot servi datele colectate în scopul evaluării sau influențării comportamentului unui individ. În fine, datele pot fi considerate personale, dacă procesarea acestora poate avea repercusiuni (nu neapărat importante) asupra individului, spre exemplu poate rezulta într-un tratament discriminatoriu. Aceste condiții sunt alternative,

⁶ Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 281 din 23 noiembrie 1995, p. 31-50, art. 2, lit. a). [On-line]: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?T1=V3&T2=1995&T3=46&RechType=RECH_naturel&Submit=C%C4%83utare, (vizitat la 29.08.2011).

⁷ Legea în redacție nouă urmează să intre în vigoare în decurs de 6 luni din momentul publicării.

⁸ Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th June, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 25. [On-line]:

http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

⁹ European Commission Communication on the protection of individuals in relation to the processing of personal data in the community and information security, COM (90) 314 final, 13.9.1990, p. 19. [On-line]: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=164235:cs&lang=ro&list=164841:cs,164839:cs,164838:cs,164840:cs,164235:cs.&pos=5&page=1&nbl=5&pgs=10&hwords=>. (vizitat la 29.08.2011).

¹⁰ Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th June, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC. [On-line]: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

¹¹ Ibidem, cap. III, p. 2.

un singur element este suficient pentru a asigura conexiunea cu persoana și, implicit, caracterul de date personale.

Un criteriu complex este elementul “*identificat sau identificabil*” al noțiunii. Identificarea, de regulă, se obține prin intermediul unor informații disparate, numite “*identificatori*”. Exemple constituie semnele exterioare ale aspectului persoanei (înălțime, culoarea părului, haine etc.) sau o calitate a persoanei care nu poate fi percepută imediat (o profesiune, funcție, nume etc.). O persoană poate fi identificabilă, chiar dacă nu poate fi nominalizată (prin intermediul pseudonimului). Posibilitatea identificării persoanei trebuie privită în lumina “*tuturor mijloacelor care pot fi utilizate în mod rezonabil*”. Astfel, potrivit Recomandărilor Consiliului Europei, o persoană nu poate fi considerată identificabilă, dacă identificarea solicită o cantitate nerezonabilă de timp, costuri și resurse umane¹². De asemenea, identificarea persoanei se poate efectua *direct* sau *indirect*. Un individ poate fi identificat direct de cele mai multe ori prin referință la numele acestuia (care, pentru sporirea certitudinii, poate fi completat cu data nașterii, numele părinților, o imagine a feței sale), iar indirect prin numărul de telefon, număr de înmatriculare al automobilului, numărul din sistemul de securitate socială, numărul de pașaport sau o combinație a unor criterii prin care persoana poate fi recunoscută. Identificarea indirectă se efectuează prin punerea în joc a „combinațiilor unice”¹³, caracteristice acelei persoane.

Sunt de remarcat deja unele inițiative de delimitare a unor clasificări. Spre exemplu, într-un studiu realizat prin implicarea a 39 de state europene¹⁴, au fost elaborate liste conținând date personale considerate astfel *întotdeauna*, *uneori* sau *niciodată*. În acest sens, potrivit studiului, *întotdeauna* vor fi considerate date personale numele, fotografia feței/capului, profilul ADN, amprente digitale și *practic întotdeauna*, numărul de înmatriculare al vehiculului, adresa de e-mail, fișele dentare, detaliile cardului bancar, detaliile contului bancar, numărul de telefon, numele părinților, data nașterii, beneficiile sociale primite.

Vor constitui date personale, *în unele circumstanțe*, descrierea vehiculului, partidul votat la ultimele alegeri electorale, educația, tranzacțiile de comerț electronic, detaliile salariului, orientarea sexuală, religia, antecedentele penale, numele de naștere al mamei, imaginea înregistrată de sistemele video de supraveghere, țările vizitate în ultimii 5 ani, adresa IP a computerului. Ar reprezenta date personale în circumstanțe limitate sau, potrivit unor state, *niciodată*, mărimea pantofului, grupa sangvină, obiceiurile de vizionare TV, istoria medicală a familiei, echipa de fotbal susținută, portretul familiei, culoarea naturală a părului, detaliile decesului.

În cadrul Consiliului Europei, adițional la Convenția 108, protecția datelor cu caracter personal este asigurată și prin intermediul art. 8 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950¹⁵ (în continuare - Convenția), procesarea informației referitoare la viața privată a individului intrând în domeniul de aplicare al art. 8 (*I c. Finlandei*, hotărârea Curții din 17 iulie 2008). Protecția art. 8 se acordă sferei private a fiecărui individ, inclusiv și dreptului de a-și stabili detaliile identității sale, inerente unei ființe umane (a se vedea *Burghartz v. Switzerland*, 22 februarie 1994; *Christine Goodwin v. the United Kingdom*, hotărârea Curții din 11 iulie 2002)

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare - CEDO) se configurează câteva categorii de date atribuite sferei private a individului și supuse protecției art. 8 al Convenției: statutul persoanei (starea civilă, nume, prenume, pseudonim, originea, sex, amprente genetice), domiciliul

¹² A se vedea, cu titlu exemplificativ, Recommendation No. R (91) 10 of the Committee of Ministers to Member States on the communication to third parties of personal data held by public bodies, adopted by the Committee of Ministers on 9 September 1991 at the 461st meeting of the Ministers' Deputies), p. 1.3; Recommendation No. R (85) 20 of the Committee of Ministers to Member States on the protection of personal data used for the purposes of direct marketing, adopted by the Committee of Ministers on 25 October 1985 at the 389th meeting of the Ministers' Deputies, p. 1.2 etc. În Data protection. Compilation of Council of Europe texts, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Strasbourg, November 2010.

¹³ Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th June, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 13. [On-line]:

http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

¹⁴ What are ‘Personal Data’? A study conducted for the UK Information Commissioner, Sharon Booth, Richard Jenkins, David Moxon, Natasha Semmens, Christopher Spencer, Mark Taylor, David Townend, The University of Sheffield, 2004.

¹⁵ Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950, amendată de Protocoalele nr. 11 și 14, însoțită de Protocolul adițional și de Protocoalele nr. 4, 6, 7, 12 și 13. [On-line]: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/E7126929-2E4A-43FB-91A3-B2B4F4D66BEC/0/ROU_CONV.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

(adresa, numărul de telefon), informații administrativ-fiscale (informații fiscale, informații privind bunurile de familie), informații despre starea de sănătate (dosar medical, documentația medicală păstrată în spitale, informații referitoare la sarcină), viața sexuală, convingeri morale și politice, originea rasială și etnică, religie, imagini, sunete¹⁶.

Astfel, potrivit jurisprudenței CEDO, numele unui individ privește viața sa privată și de familie, deoarece acesta constituie un mijloc de identificare personală, iar faptul că ar putea exista un interes public, nu este suficient pentru a elimina numele unei persoane din domeniul de aplicare al vieții private și de familie (*Stjerna v. Finlanda*, hotărârea Curții din 25 noiembrie 1994). Protecția vieții private include și chestiunea alegerii numelui de familie (*Burghartz c. Elveției*, hotărâre adoptată de Curte la 22 februarie 1994). Aceleași principii sunt valabile și pentru prenume, acesta constituind un mijloc de identificare a persoanei în cadrul familiei și al comunității (*Guillot v. Franța*, hotărârea Curții din 23 septembrie 1996). Constituie date personale informațiile despre originea unei persoane și anii de formare a personalității sale (*Gaskin c. Regatului Unit*, hotărârea Curții din 7 iulie 1989, *MG c. Regatului Unit*, hotărârea din 24 septembrie 2002), informațiile privind părinții biologici (*Odievre c. Franței*, hotărârea Marii Camere din 13 februarie 2003), amprentele digitale și fotografia (*Mac Veigh et a. c. Regatului Unit*, raportul Comisiei din 18 martie 1981), informațiile ce figurează în cazierul judiciar (*Rotaru c. României*, hotărârea Marii Camere din 4 mai 2000), imaginile și înregistrările video ale comportamentului persoanei, chiar în context public (*Von Hannover c. Germaniei*, hotărârea Curții din 28 iulie 2005 și hotărârea adoptată de Curte în cauza *Peck c. Marii Britanii*, la 28 ianuarie 2003), opiniile politice (*Leander c. Suediei*, hotărârea Curții din 26 martie 1987), informațiile despre sănătate (*Z. c. Finlandei*, hotărârea Curții din 25 ianuarie 1997), cum ar fi datele cu privire la internarea psihiatrică (*Benes c. Austriei*, decizia Comisiei din 6 ianuarie 1992) sau privind sarcina, păstrarea sau întreruperea ei (*X. c. Regatului Unit*, hotărârea Curții din 5 noiembrie 1981), identitatea sexuală (*Christine Goodwin v. the United Kingdom*, hotărârea Curții din 11 iulie 2002), identitatea etnică (*Ciubotaru c. Moldovei*, hotărârea Curții din 27 aprilie 2010), datele din mesajele electronice ale unui angajat (*Copland c. Marii Britanii*, hotărârea Curții din 3 aprilie 2007)¹⁷. Astfel, CEDO califică drept date personale toate elementele inerente individului, componente ale vieții private, dar și informațiile ce decurg din interacțiunea persoanei cu semenii săi, din alte domenii în care aceasta acționează ca personalitate, cum ar fi viața profesională, activitatea de afaceri, viața afectivă, or, potrivit jurisprudenței Curții conceptul de „viață privată” este o noțiune largă, pasibilă de o definiție extensivă (cauza *Ciubotaru c. Moldovei*, hotărârea Curții din 27 aprilie 2010). E de remarcat caracterul dinamic al jurisprudenței Curții, care nu ezită să extindă protecția art. 8 al Convenției asupra datelor personale din diverse contexte, ținând seama, totodată, de evoluțiile tehnologice. Totuși, această vivacitate a jurisprudenței CEDO nu permite stabilirea unei liste de date cărora Curtea le-a atribuit un caracter personal – orice nouă speță din jurisprudența Curții, care readuce în discuție protecția vieții private, poate rezulta în identificarea unei noi categorii de date personale. Deși caracterul personal al datelor asupra cărora CEDO a extins protecția art. 8 din Convenție nu a fost negat până în momentul adoptării unei astfel de hotărâri de către Curte, totuși, CEDO are meritul de a nominaliza expres datele protejate de Convenție, eliminând orice dubiu privind caracterul personal al acestora.

De asemenea, Consiliul Europei a formulat 15 recomandări¹⁸ (în continuare - Recomandările CoE) legate de protecția datelor cu caracter personal în diverse domenii și sectoare specifice (bancar, asigurări, sănătate, poliție etc.) sau desfășurate prin utilizarea unor tehnici sau tehnologii specifice (carduri inteligente, supravegherea video, comerțul direct) sau chiar legate de o categorie specifică de date (biometrice, sensibile etc.), în vederea asigurării conformității colectării și procesării datelor personale în aceste sectoare sau prin utilizarea tehnologiilor specifice cu exigențele Convenției 108. Astfel, Recomandările CoE îndeamnă statele să instituie garanții suplimentare de protecție în câteva domenii sau pentru anumite tehnici de prelucrare a datelor, care în cei 30 de ani din momentul deschiderii spre semnare a Convenției 108 s-au dovedit a fi mai sensibile, prezentând amenințări la adresa datelor personale:

¹⁶ Charrier J.L. Code de la Convention européenne des droits de l'homme. Paris: Litec, 2005, p. 141 - 166.

¹⁷ Textul integral al cauzelor indicate poate fi consultat pe pagina web a Curții Europene a Drepturilor Omului, care conține și o bază de date a jurisprudenței CEDO (HUDOC). [On-line]: <http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/Decisions+and+judgments/HUDOC+database/>. (vizitat la 29.08.2011).

¹⁸ Data protection. Compilation of Council of Europe texts, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Strasbourg, November 2010, p. 7.

profilarea¹⁹ (Rec. (2010) 13), colectarea și procesarea datelor în domeniul asigurărilor (Rec. (2002) 9), datele colectate în scopuri statistice (Rec. (97) 18), protecția datelor medicale (Rec. (97) 5), datele utilizate în domeniul serviciilor de telecomunicații, în particular serviciile de telefonie (Rec. (95) 4), datele personale deținute de autoritățile publice și comunicate terților (Rec. (91) 10), datele personale utilizate pentru operațiunile de plăți și altele conexe (Rec. (90) 19), colectarea datelor epidemiologice și despre îngrijirea medicală primară (Rec. (89) 4), datele utilizate în scopul angajării (Rec. (89) 2), datele personale folosite în sectorul poliției (Rec. (87) 15), datele prelucrate în domeniul securității sociale (Rec. (86) 1), datele utilizate pentru comerțul direct (Rec. (85) 20), folosirea datelor personale în scopuri statistice și de cercetare științifică (Rec. (83) 10), bazele de date medicale (Rec. (81) 1), schimbul de informații între autorități din diferite state (Rec. (80) 13). De asemenea, Consiliului Europei a elaborat Principiile directe pentru protecția datelor personale în privința cardurilor inteligente (2004)²⁰ care se referă la înregistrarea datelor sensibile pe cardurile inteligente și condițiile de protecție a cardurilor purtătoare de asemenea date. Însă, aceste recomandări sunt formulate în termeni generali, servind finalității de protecție a ansamblului de date personale procesate în aceste domenii, fără a identifica și categorii specifice de asemenea date. În plus, ele nu formează decât un “soft-law”, căruia îi este negat caracterul obligatoriu, reglementările având doar un caracter de recomandare.

De altfel, Convenția 108 și alte acte inspirate de aceasta și Recomandările CoE delimitează o categorie aparte de date, supuse unei protecții mai riguroase, și anume datele sensibile (datele cu caracter personal referitoare la originea rasială, opiniile politice, convingerile religioase și alte convingeri, cât și datele cu caracter personal referitoare la sănătate sau la viața sexuală și datele cu caracter personal privind condamnările penale²¹). Cu toate acestea, un număr infinit de date personale, în continuă proliferare, datorită realităților existențiale evolutive și a sferelor multiple în care acționează ființa umană, nu sunt incluse în vreo categorie determinată.

Preocupările Consiliului Europei față de regimul existent de protecție a datelor personale, sunt puse în lumină de consultările lansate în privința modernizării Convenției 108²². Printre altele, sunt supuse discuției categoriile de date care ar trebuie exceptate din sfera de protecție, cum ar fi datele procesate exclusiv în scop personal, completarea categoriei de date speciale cu numărul național de identificare, datele biometrice etc. Însă, Consiliul Europei este alertat mai mult de faptul că datele sensibile sunt definite foarte larg, ceea ce poate determina o aplicare excesivă a acestui regim restrictiv. Raportul emis în urma consultărilor lansate²³ relevă faptul că în prezent este tot mai puțin posibil de a proiecta o listă definitivă care să specifice datele considerate sensibile. Potrivit raportului citat, obiectivul primar al Convenției trebuie să rezide în asigurarea unei protecții sporite unor categorii de date care, prin natura lor, sunt pe larg acceptate ca fiind sensibile. Se sugerează astfel o noțiune generală a datelor sensibile, ca date capabile prin natura lor să încalce libertățile fundamentale și viața privată și indicarea exemplificativă a unor categorii de asemenea date, evitând listele exhaustive cu date particulare care fac obiectul interdicției de procesare. În privința datelor personale ce nu au acest caracter sensibil, abordarea pare să rămână aceeași – o noțiune generală, care să acopere toate informațiile ce pot facilita stabilirea de asocieri cu o persoană și, în consecință, să permită aplicarea regimului legal de protecție.

¹⁹ O tehnică de procesare automatizată care rezidă în aplicarea unui “profil” unui individ, în special pentru a adopta decizii în privința lui/ei sau pentru a analiza sau a prezice preferințele lui/ei personale comportamentul și atitudinea.

²⁰ Guiding principles for the protection of personal data with regard to smart cards (2004), as adopted by the CDCJ at its 79th Plenary (11-14 May 2004). [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/Reports/Guiding_principles_smartcards_2004.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

²¹ Art. 6 al Convenției 108.

²² Consultation - Modernisation of Convention No. 108: Give us your opinion, 2011. [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/Consultation_Modernisation_Convention_108_EN.pdf (vizitat la 29.08.2011).

²³ Preliminary report on the consultation concerning the modernisation of Convention 108, Bureau of the Consultative Committee of the Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data [ETS No. 108], Strasbourg, 12 May / may 2011 T-PD-BUR(2011) 01 prov. MOS rev 5, p. 41, [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/TPD%20documents/T-PD-BUR_2011_01_%20prov_MOS_12_05_11_PUBLIC.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

E de menționat că și Comisia Europeană a lansat o inițiativă de reformare a cadrului juridic în materie de protecție a datelor cu caracter personal²⁴. Această finalitate urmează a fi atinsă prin intermediul unei abordări globale a Comisiei Europene, în vederea remedierii problemelor, prin măsuri legislative menite să revizuiască cadrul juridic în domeniu, având obiectivul de a consolida protecția datelor cu caracter personal în contextul tuturor politicilor UE, prin măsuri nelegislative, cum ar fi încurajarea auto-reglementării și examinarea posibilității de a introduce mărci de protecție a vieții private la nivelul UE și prin implementarea unei politici active de sancționare a încălcărilor, în cazul în care normele UE de protecție a datelor nu sunt puse în practică și aplicate în mod corect.

Având în vedere că în prezent limitele ce configurează viața privată s-au relativizat, iar sfera intimității ființei umane se reduce continuu, este imperioasă existența unui concept clar, coerent și necontestat al datelor cu caracter personal, care să permită ajustarea și eficientizarea regimului juridic de protecție existent pentru a contrabalansa extinderea tehnicilor și a domeniilor procesării datelor personale. Subsecvent, este necesară mai multă certitudine *vis-à-vis* de datele aferente vieții personale a individului și alte date incidente, în vederea instituirii unor garanții reale pentru ca acesta să se bucure de respectarea vieții sale private. Incontestabil, o listă exhaustivă nu poate fi elaborată, întrucât anumite date neavând caracter personal, plasate în alt context, pot sugera informații personale despre un individ. Însă, în mod cert, criterii univoce de identificare a caracterului personal al datelor, care să nu lase loc de interpretări și nici date personale în afara sferei de protecție, ar prezenta o deosebită relevanță. Sarcina este deosebit de dificilă, având în vedere faptul că ne aflăm într-un domeniu supus riscului de provocări continue, în particular datorate evoluțiilor tehnologiei, și orice cadru juridic *ab initio* nu poate funcționa pe termen lung. Din aceste considerente, este imperios necesară o abordare comună întru configurarea unui concept convergent de date personale și a unor regimuri juridice de protecție viabile.

Bibliografie:

1. Convenția privind protecția persoanelor cu privire la procesarea automată a datelor personale, CETS No.: 108, Strasbourg, 28.01.1981. [On-line]: <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=12&CL=ENG>. (vizitat la 29.08.2011).
2. Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950, amendată de Protocoalele nr. 11 și 14, însoțită de Protocolul adițional și de Protocoalele nr. 4, 6, 7, 12 și 13. [On-line]: http://www.echr.coe.int/NR/ronlyres/E7126929-2E4A-43FB-91A3-B2B4F4D66BEC/0/ROU_CONV.pdf. (vizitat la 29.08.2011).
3. Recommendation of the Council concerning guidelines governing the protection of privacy and transborder flows of personal data (23 September 1980), OECD. Annex to the Recommendation of the Council of 23rd September 1980: guidelines governing the protection of privacy and transborder flows of personal data, p. 1, (a). [On-line]: http://www.oecd.org/document/18/0,3746,en_2649_34255_1815186_1_1_1_1,00&en-USS_01DBC.html. (vizitat la 29.08.2011).
4. International Standards on the Protection of Personal Data and Privacy, The Madrid Resolution, november 2009, p. 2, Definitions, (a). [On-line]: http://www.privacyconference2009.org/dpas_space/space_reserved/documentos_adoptados/index-iden-id.php (vizitat la 29.08.2011).
5. Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 281 din 23 noiembrie 1995, p. 31-50, art. 2, lit. a). [On-line]: http://eurlex.europa.eu/Result.do?T1=V3&T2=1995&T3=46&RechType=RECH_naturel&Submit=C%C4%83utar e. (vizitat la 29.08.2011).
6. Opinion 4/2007 on the concept of personal data, adopted on 20th June, by the Working Party was set up under Article 29 of Directive 95/46/EC, p. 25. [On-line]: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_en.pdf. (vizitat la 29.08.2011).
7. European Commission Communication on the protection of individuals in relation to the processing of personal data in the community and information security, COM (90) 314 final, 13.9.1990, p. 19. [On-line]:

²⁴ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, O abordare globală a protecției datelor cu caracter personal în Uniunea Europeană, Bruxelles, 4.11.2010

COM(2010) 609 final. [On-line]: http://ec.europa.eu/health/data_collection/docs/com_2010_0609_ro.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

<http://eurlex.europa.eu/Notice.do?val=164235:cs&lang=ro&list=164841:cs,164839:cs,164838:cs,164840:cs,164235:cs.&pos=5&page=1&nbl=5&pgs=10&hwords=>. (vizitat la 29.08.2011)

8. Data protection. Compilation of Council of Europe texts, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs Strasbourg, November 2010. 115 p.

9. What are 'Personal Data'? A study conducted for the UK Information Commissioner, Sharon Booth, Richard Jenkins, David Moxon, Natasha Semmens, Christopher Spencer, Mark Taylor, David Townend, The University of Sheffield, 2004. 142 p.

10. Charrier J.L. Code de la Convention européenne des droits de l'homme. Paris: Litec, 2005. 438 p.

11. Guiding principles for the protection of personal data with regard to smart cards (2004), as adopted by the CDCJ at its 79th Plenary (11-14 May 2004). [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/Reports/Guiding_principles_smartcards_2004.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

12. Consultation - Modernisation of Convention No. 108: Give us your opinion, 2011. [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/Consultation_Modernisation_Convention_108_EN.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

13. Preliminary report on the consultation concerning the modernisation of Convention 108, Bureau of the Consultative Committee of the Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data [ETS No. 108], Strasbourg, 12 May / may 2011 T-PD-BUR(2011) 01 prov. MOS rev 5, p. 41. [On-line]: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/TPD%20documents/T-PD-BUR_2011_01_%20prov_MOS_12_05_11_PUBLIC.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

14. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor, O abordare globală a protecției datelor cu caracter personal în Uniunea Europeană, Bruxelles, 4.11.2010 COM(2010) 609 final. [On-line]: http://ec.europa.eu/health/data_collection/docs/com_2010_0609_ro.pdf. (vizitat la 29.08.2011).

©Copyright Diana SÂRCU, Valentina RUSU, 2011.